

ANY V

NÚM. 225

BARCELONA 16 DECEMBRE 1892

Carmen Cabeñas

Copia fot. de A. Esplugas.

Passatjers de tranvía

(ARTICLE IMPRUDENT)

UALSEVOL qu' anant en tranvía vulgui fixarse en la manera d' obrar que tenen los passatjers d' aquesta especie de vehícul, podrá notar que poden classificar-se tots ells, segons las precaucions que prenen en defensa de la seva butxaca.

S' en troban, en primer lloch, fervents adoradors de Sant Bruno, que, durant lo trajecte, us darán tanta conversa com volgueu; pero, que, al passar á cobrar lo conductor, ab la major naturalitat del mon, pagan no més lo seu passatge, deixant qu' us pagueu lo vostre, sense que medihi entre vosaltres la més petita frase de política. A n' aquets los titularém: *sambrunistas*.

En veureu que cridant desafortadament diuen al seu company de tranvía: «No pagui; no ho puch permetre» encare que l' amich no 'ls hagi manifestat que tenia la intenció de pagar per ells. Aquets butxaquejan cinch minuts, ficantse la má al infern de l' americana, á la butxaca dels pantalóns, á la de la petaca, pero may á la de la hermill. Per tal motiu los anomenarém: *romanseros*. Son los mes perillosos. ¡Ojo!

N' hi ha de altres que exclaman secament: «No vull que pagui. No ho fassi perque 'm faria enfadar.» Un creyent que 's proposan pagarvos lo passatge, contesta: «Buena, si ha d' enfadarse no pagaré» y queda escorregut al veure que satisfá sols l' import del seu bitllet. A n' aquestos per lo incomprendibles dihem los: *possibilistas*.

S' en troban que procuran sentarse al cap-de-vall del tranvía, á fi y efecte de ser los últims en pagar. Aquets saludan afectuosament á tots los coneguts que van entrant, ab la intenció de trobar un' ánima caritativa que satisfassi 'l seu passatge; y molts cops ho logran. Lo títul que 'ls escau millor es lo d' *oportunistas*. Devegadas los surt lo tret per la culata: sempre que 'l conductor comensa á cobrar pe 'l cap-de-vall. Aquets mateixos son los que quan son los últims en pujar al cotxe, com qu' han de ser los primers en pagar, no veuen als amichs fins qu' ha passat lo conductor.

N' existeix també, una classe especial, composta no mes de donas. La seva maniobra es senzilla. Las sevas individuos esperan en los punts de parada que puji al tranvía un senyor amich, qui per galanteria 'ls hi pagui 'l passatge. Devegadas un home sol ha de pagar per una mare, quatre ò cinch fillas, la criada, la cambraera y un bulto que portan á la estació. A n' aquestas podrém anomenarlas: *lleganyas*, *llagostas* ó millor encare, *barbaras del Nort*, pel seu modo salvatge d' arrasar las butxacas dels amichs.

En corren alguns als que titularém *il-lustrats*, que son bastant curiosos. Pujan al cotxe quan lo conductor es á dins á cobrar, s' asseuen prop de la plataforma traser, treuen un diai, com mes gros millor, y 's posan á llegir ab una fruició qu' enamora... sembla que devorin las lletras; pero no s' enteran ni de una paraula. La seva afició á la lectura no tèn altre objecte que 'l de fer creure al conductor que ja han pagat.

S' en troban d' altres que pagan per anar al carrer de Provensa y distretament no s' en recordan de baixar hasta que 'l tranvía para á la Travessera. (Parlo dels cotxes que passen pel Passeig de Gracia). Aquets mateixos passatjers son los que puján á la Travessera, entregan deu céntims pera anar á la Plassa de Catalunya, y distretament també no baixan fins á las Dressanas. Per tal motiu los anomenarém: *distrets*.

S' en veuen alguns als que titularém *arrossayres*, que van sempre á la plataforma traser del cotxe. Lo primer que fan al pujar al tranvía, es allargar un cigarrillo al conductor en lloch del preu del passatge. ¿Per qué deuen ferho? Ells tocan la campaneta quan ha de baixar algún passatjer; ells a'aban las bonas qualitats fisicas y morals del conductor ab qui parlan sens parar, y hasta crech que si gosessin li farían un petò al front, en senyal d' apreci. ¡Qu' es estrany! Qualsevol diria que volen anar al tranvía d' *arrós*.

Y per fi hi ha la distingida classe de *desdenyosos*, que entran al cotxe donant miradas de despreci á tots los que, perque 'ls duguin á caball, han de gratarse la butxaca. Los individuos d' aquesta classe, quan lo conductor passa á cobrarlos los passatje, tirantse endarrera y dantse ayres d' emperador, exclaman: «¡Passe!» Y si 'l cobrador 'ls suplica que l' ensenyin, li donan una mirada de cap á peus, y ensenyant lo *pase* ab malas formas, «¡Aquí 'l tèn!» li diuen. Aixó si 'l portan, que moltes vegadas ni hi ha que se l' *han descuydat á casa*.

Tal vegada si apuravam l' assumpto trobaríam algunas altres classes curiosas, com per exemple la de las mares de familia que fins que 'ls seus fills tenen vuyt anys fan viatjarlos de franch com si no mes 'n tinguessin tres; pero creyém que ab todas las consignadas podrán los nostres lectors passar lo rato distret sempre que vagin en tranvía.

Jo fá vint anys qu' hi viatjo y encare may m' hi he aburrit.

LLICENCIAT VIDRIERAS.

Pardalets al Cap

A mon apreciat y verdader amich
EN CONRAT CABOT

Jo veig l' home com l' aucell
que va libre, pero trist,
fins en lo moment qu' ha vist
una aucella apropet d' ell.
Ab miradas se preguntan,
y ab las alas fan que sí
y ab amor los bechs se juntan,
y alló es dols, creyeume á mí.
Vólan junts fins al paratje
en que veuen qu' están sols,
y creyeume á mí, alló es dols
y 'ls va gronxant lo brancatje.
Allavors l' aucell joliu
sóta la rampant teulada
canta á la seva estimada
que dú brossám per se 'l niu.
Y tots dosets hi fan nit
y tots dosets hi fan dia,
y alló es dols, alló es poesia
y 'l pesar se 'n va al olvit.
Al sentir aquell piu, piu,
de cada aucellet que plora,
la famella surt á fora
y 'l mascle queda á n' al niu;
quant l' aucella torna ja
ab lo gra de blat al bech,
lo mascle joliu se 'n vá
á buscá 'ls aygua en lo rech.
Y á tots dos los dona vida;
la vida al fills seus que creixen
y 'ls dos vells may s' aborreixen
y jagan en l' herba humida.
Y creyéu que prou se sap:
La dona calma 'ls gemechs
y pensant jo en juntá 'ls bechs,
fins tinch *pardalets al cap*.

JOSEPH O. MOLGOSA

SERVEY DOMESTICH

DIÁLECH

— A J. S. —

EU los guard'.

— Qué volia?...

— Es aquí que búscan minyona?...

— Entri;... aquí mateix.

— Per xó qu' el *mamuralista*....

— Sí, ahí li vaig dir anant á plassa... vuy una noya neta, y bona persona.

— No parli més... En quant aixó, una servidora crech que li farà... perque gracias á Dèu, puch aná-ab lo cap molt alt... No mes li diré que hi estat *dos* setmanas en una casa, y no hi há mes boca per alabarme... Encare hi fora sino que... sab?... á una no li agradan enredos.

— Molt ben fet.

— Ah!... si senyora, sí.... Jo soch aixís.... aixó sí.... molt callada; pero hi han certas *manudencias* que no 's poden aguantá... A mí gracias á Dèu tot lo carré d' en Llástichs 'm coneix.... No mes que preguntí per mí, tothom li dirá 'l mateix: bona noya y *molt callada*.... mal m' está 'l dirho.

— Es lo milló.

— No 'n sé pocas jo de cosas!... pero... sab?... d' aquí no surt res (*senyala la boca*). No soch com moltes.... Miris no mes li diré que á la casa qu' estava, vaig sorprendre á la senyora enrahonant íntimament ab un amich del senyó. Altras ho haurían esbombát desseguida.... Donchs jo no, hi preferit guardá 'l secret.... conech quan puch fer mal ó bé.... no 'n soch jo de xerrayre.

— Fá bé.... fá bé....

— Si senyora, sí.... M' agrada *fer anys* á las casas.... (*Petita pausa: la senyora comensa á escamarse*).

— Y digui, digui.... vosté com se suposa, sabrá fé algún guisadet.

— Demani, filla, demani. Una servidora está feta á tot,.... y per lo que veig, vostés deuhén portá una vida.... aixís, com li diré?... una vida arreglada.... sí, vaja, sopa, carn d' olla, pá y ví.... N' obstant, á las festas, puch donarlos algún estofat.... sab?... aixó á las festas.... després una ja 's vá *ancaniant*. Jo hi estat en molt bonas cuynas, y per totas parts saben qui es la Tuyas;.... 'm dich Tuyas per servirla.... N' hi vist molts d' enredos, y cosas entre marits y mullers.... pero jó, com si rés.... ah! no senyora no.

— Noto que vosté ha seguit ja, moltes casas.

— No m' en parli.... á totas hi há un sis ó as, cregui.... Y no es pas perque m' espanti 'l treballá.... no senyora, no!.... es alló, no 's pot sé massa delicada.... Ja m' ho diu en *Quel*, tú ets massa callada.... En *Quel* es 'l meu novió *per servirla*.... es un minyó que té molt bonas mans, treballa á la *Mritima*, y es molt apreciat dels seus *supriors*; guanya vintisis pessetas cada setmana. Suposo que vosté no tindrà inconvenient en que de 8 á 10, enrahoném baix á la escala.

— Vol callá

— Bueno.... y cada quan 's frega 'l pis aquí?

— (*La senyora-ab intenció*). Cada any un cop.

— Ja 'm va bé.

Y la cuyna qui l' emblanquina?

— Jo.

— Be.... ja l' ajudaré.

— Gracias.

— Deuhén portá l' aygua.... vritat?....

— Vaya.... y la abocan.

— Lo carbó, ví, pá y demés....

— Tampoch s' haurá de cansá.... ho pujan.

— Son molts de familia?...

— La mamá, 'l marit, y una servidora.... La casa es molt tranquila, semblará que *estigui* á la torre.... aquí no amohinan las criaturas.

— Aixó es lo de menos.... Qué fa poch temps qu' es casada?

— Q iatre mesos....

— Bé, no s' espanti, vosté 'n tindrà; ho porta pintat; es ample de cadera; cosa que no falla.

— Endav. nt...

— Veyam,— ensenyim la má.... Será xicot.

— Ab qué ho ha conegut?

— Perque me l' ha ensenyada de sobre. Vaja, ja farém; no es que la casa ofereixi gayras ventatjas pero.... 'm quedo.... ¡ah! una pregunta: á plassa hi aniré sola ó acompanyada?

— Acompanyada.

— Qui m' ha d' acompanyar?...

— De moment havia pensat un parell de guardias civils, pero desde que la esco'to 'm resolch per un piquet.

— Qué diu ara?

— A mes de que jo buscava criada y veig que m' ha surtit un jutje.

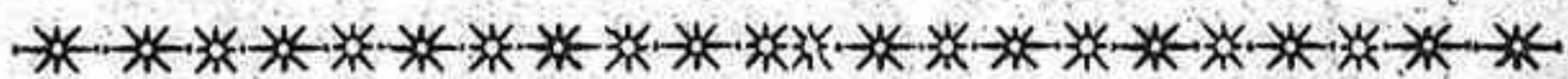
— Un jutje?

— Si dona, si fá un' hora que sembla que 'm prengui declaracions.

— Es que....

— No 'm convé; y á mes de tot la trobo massa.... callada.

R. ROCAVERT.

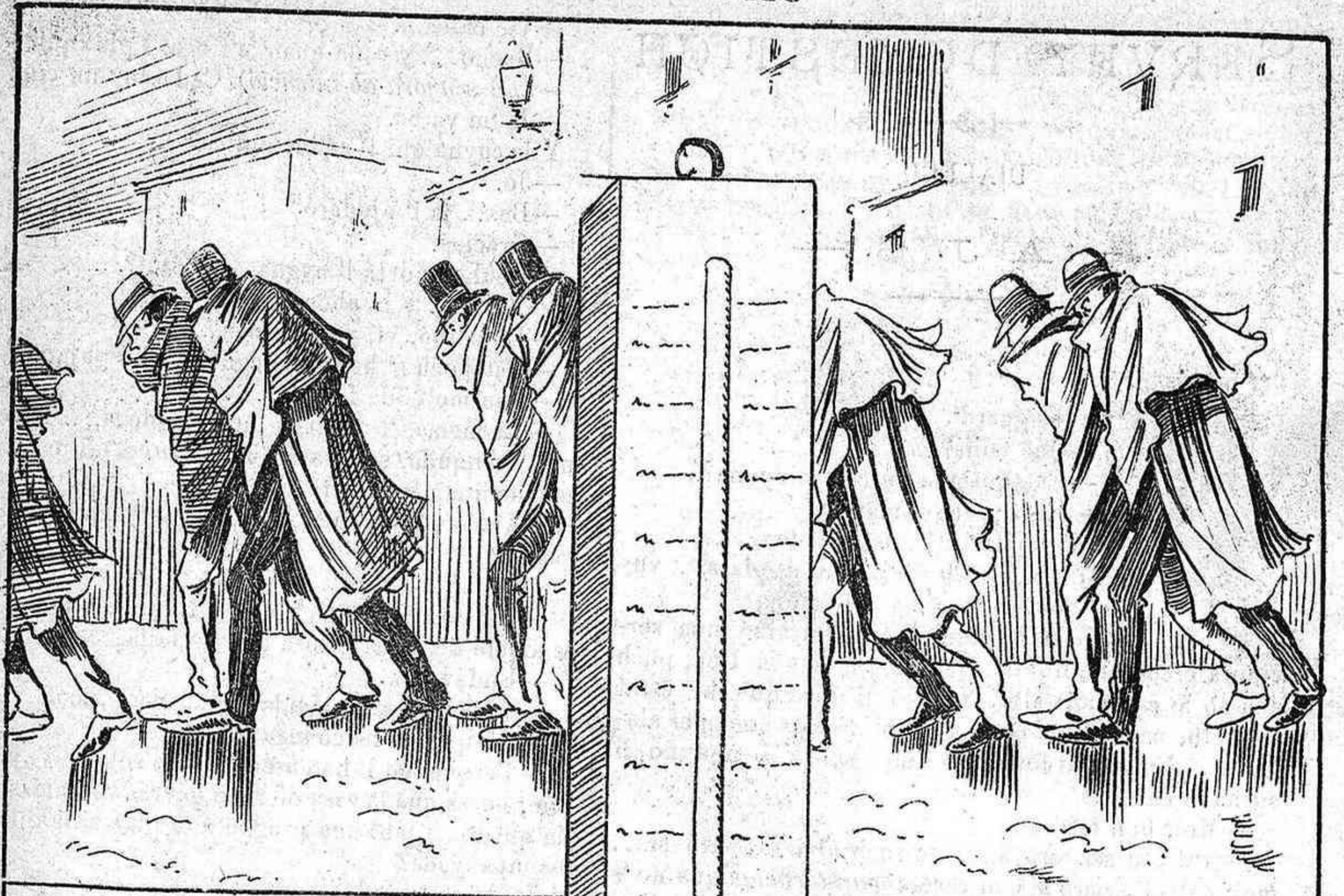
— Sonet —

Animal, indecent, gandul, talós,
criatura, trampós, burro, llengut,
tonto, deixat, desvergonyat, perdut,
cara groixuda, carcamal, rabiós,
boig, poca-pena, tabalot, cap gros,
embustero, mussol, murri, tossut,
borratxo, poca-solta, bestia, brut
mala pessa, bacó, bleda, orgullós,
calavera, dolent, ase, tronat,
canalla; papa-natas, fart, pillet,
cap-vert, viciós, desanimat, ximplet,
trонера, porch, trapella y malt pensat.
Si 'l lector recordá aqueixos noms logra,
sabrà tot lo que 'm diu la meva sogra.

J. ABEN-MUNDIVALS.

SORTIDAS

Del carrer

de 'l Jinjol.

De ca 'l afarta pobres.

Del Liceo.

CASSA MENUDA

1

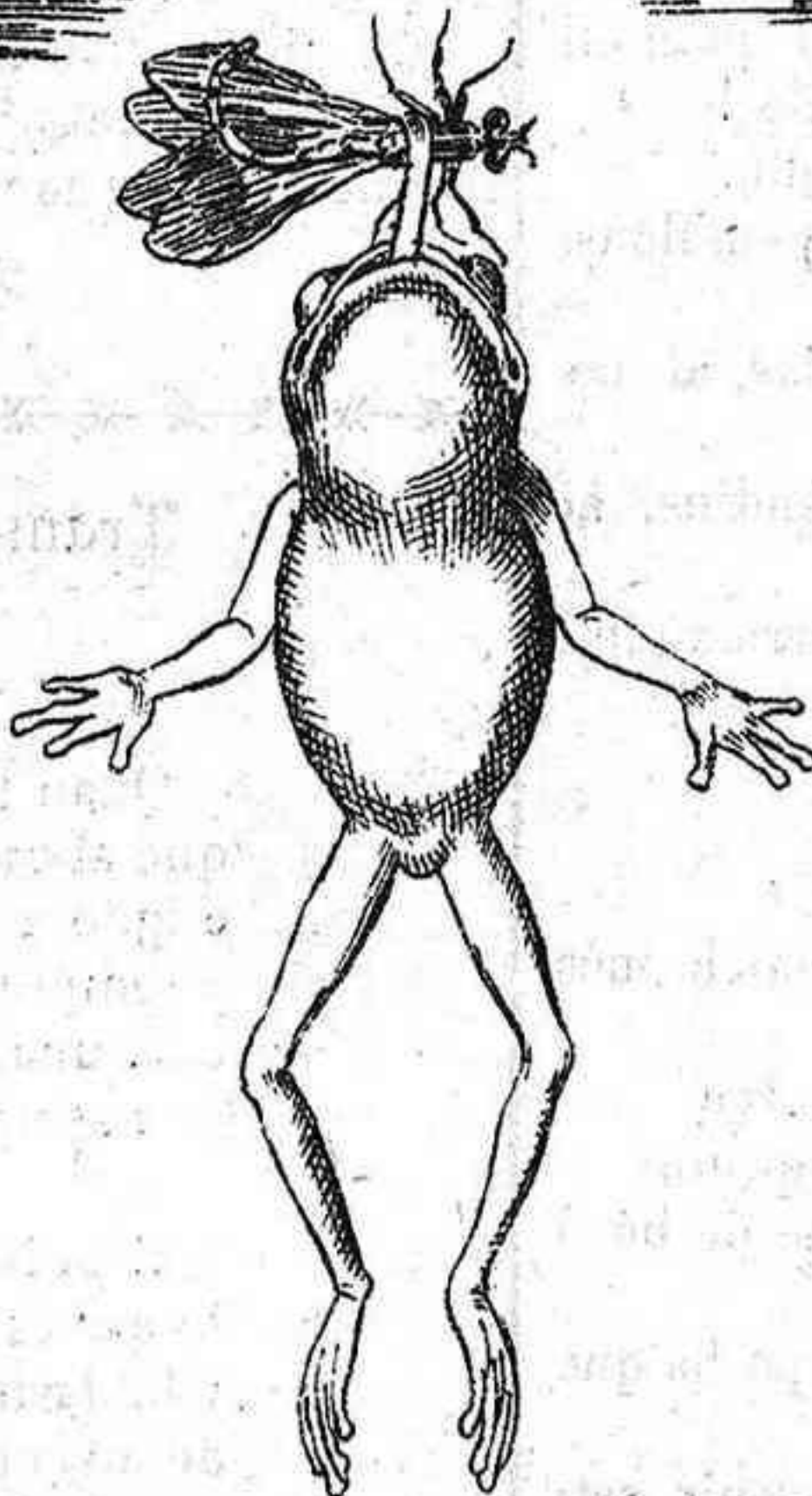
Ja t' hi filát...

2

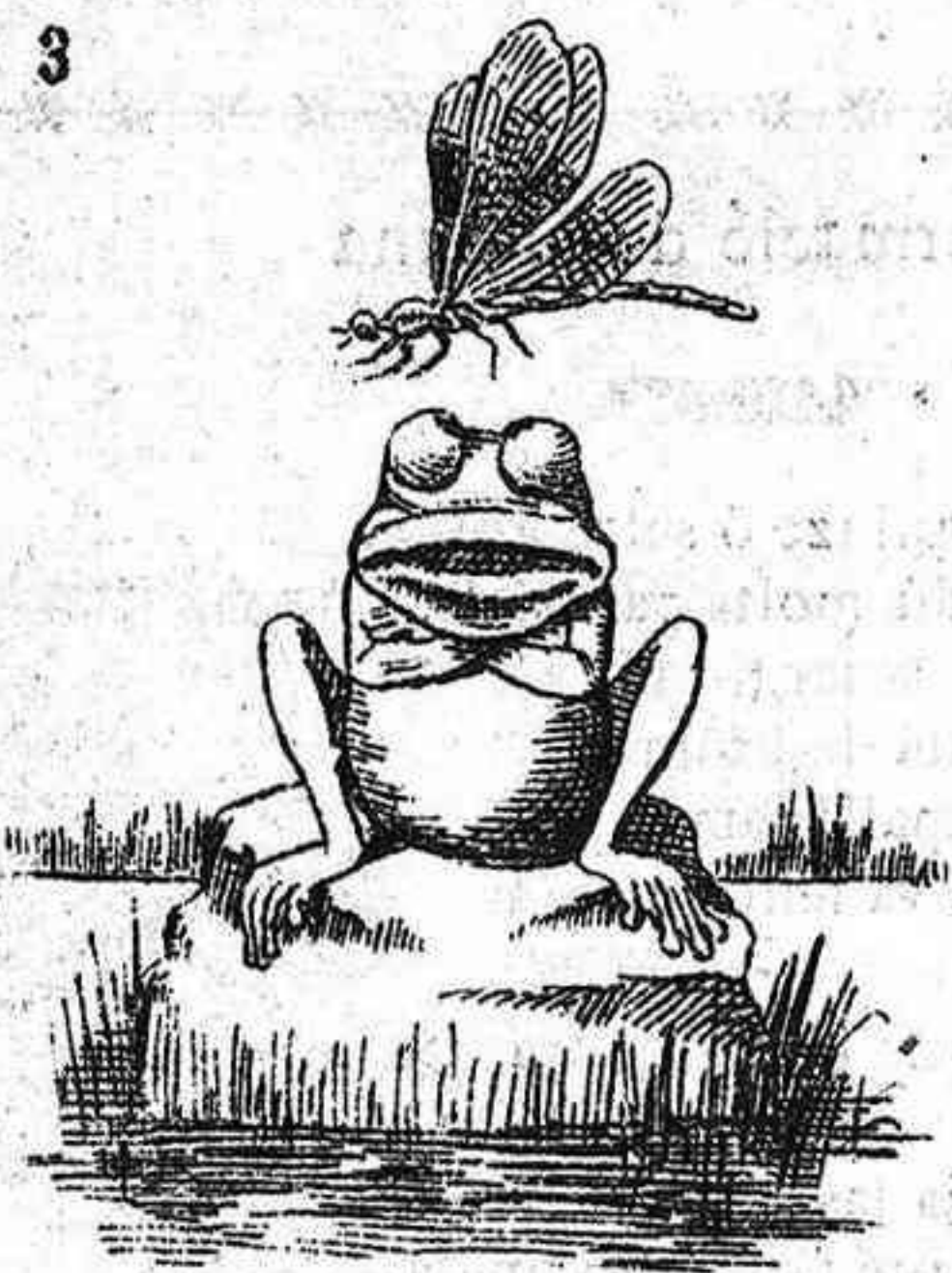

Ja veurás... posat bé.

7

3

¿Ara per sobre?

4

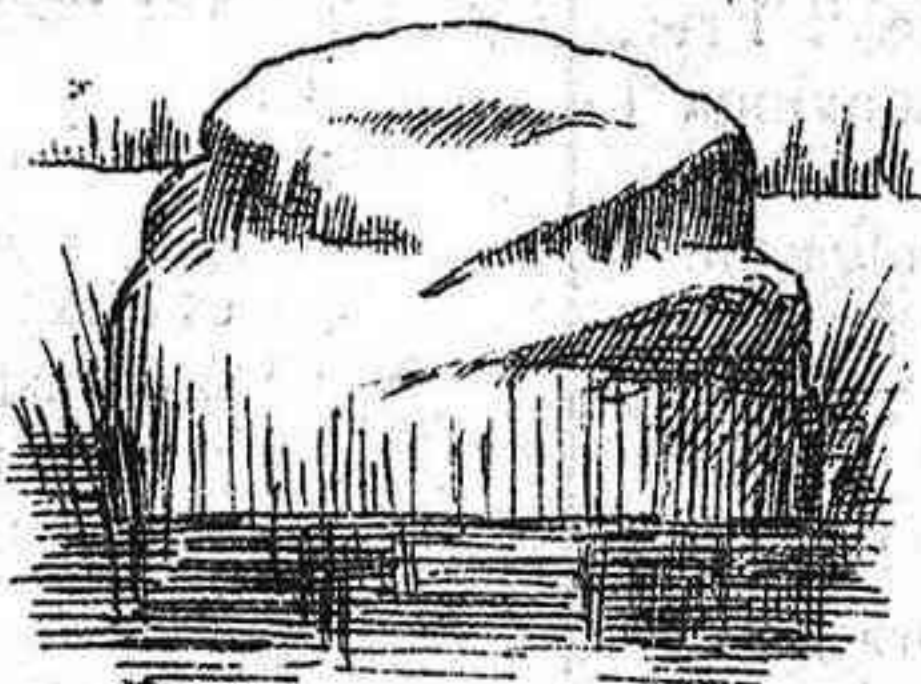

Encara no 't tinch prou á tiro.

5

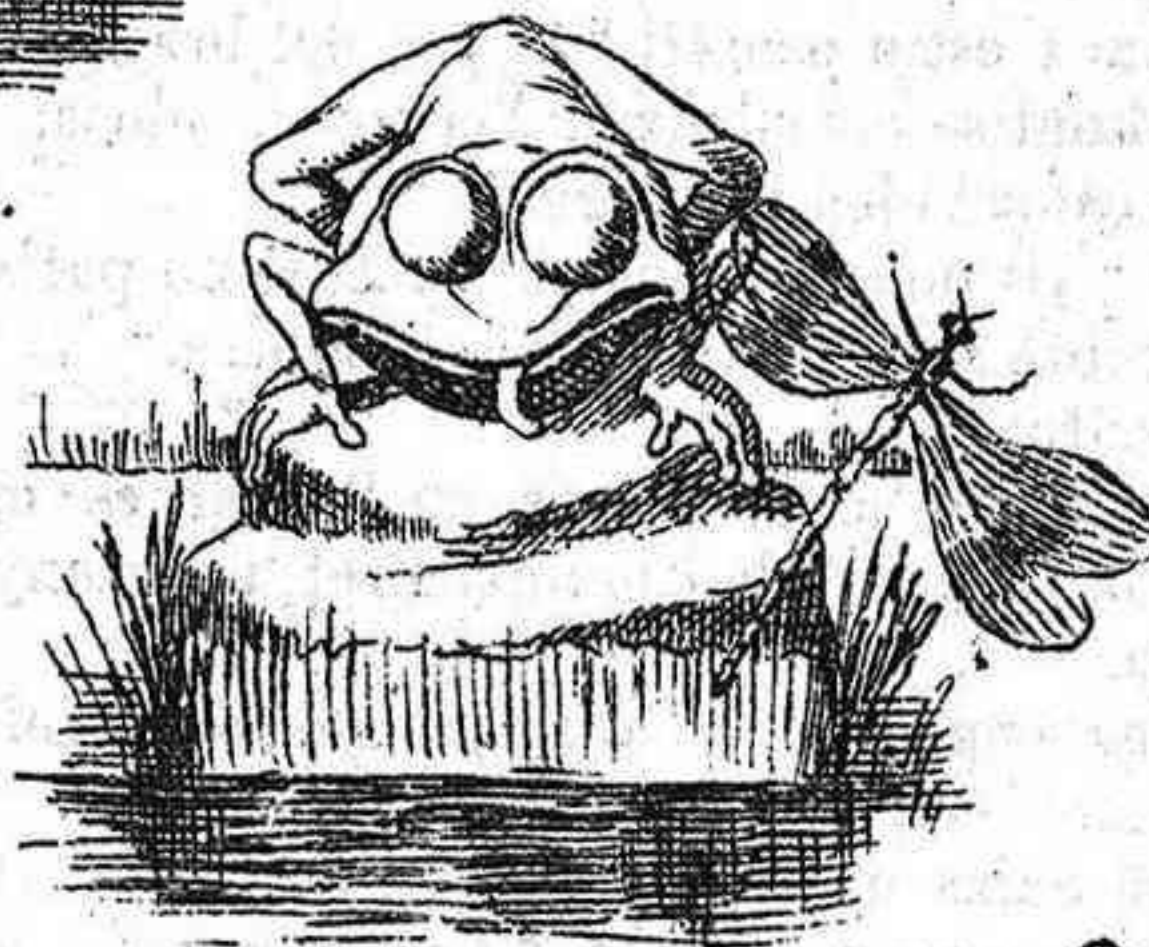

Ay qu' estás en capella!

¡Pum!!... Ja 't tinch.

6

Preparen!... fuego!

FRET

ME crema més que la calor.
Per aixó 'm bufo 'ls dits quan lo fret pica.
¡Que m' encostipa 'l fret!

A mí, lo que 'm deixa fret del Fret, es lo molt tafaner qu' es.

Per tot se fica...

Fins allá ahont no 'l demánan.

Y que 's fá respectar.

Y que tothom li te pó; fá petar de dents á tothom.

Son poch los qui 'l desafihin; y encare, d' aquets poch, alguns per forsa: que son 'ls que s' han de guanyar la vida al *ayre libre*.

No son gayres 'ls que se aturan pe 'l carrer quan ell governa ab tot rigor... ¡Fora que fóssin ximplés!

Ningú li planta cara, per pó d' algún panalló.

Perque las únicas armas del fret son 'ls panallóns.

Oh! ¡Y la importancia que 's dóna!

Com que tots sofrím las sévas impertinencias, ab las mans á la butxaca...

No més sabèm malehir lo fret de portas endins, al voltant del braser.

Casi ningú gosa sortir al carré quan corre aquell *griso*.

Y com més séch lo fret, més 'ns estava.

Y com més fí, més insoportable 'l trobém.

Al mateix temps lo fret es un *mala ánima*.

Sino reparéu que pe 'ls pobres es l' enemich més terrible.

Als richs no 'ls hi fá rés: al menos no 'l senten.

Durant los mesos del fret es quan la gana apreta.

Algú dirá, de segú, que precisament aixó té de bó 'l Fret: que fá venir gana.

Per nosaltres, bé; gracias á Deu: pero ¿y pe 'ls que no tenen pá, ni feyna...?

Al menos la calor, per forta que siga, fá venir set; que sempre distréu la *cassussa*.

Aquets y altres defectes é inconvenients te 'l Fret.

No vull dir que per altres conceptes no convinga 'l Fret.

Al treballador, siga de la classe que 's vulga, no 'l rendeix may lo Fret; perque treballant se 'l fá passar.

La inteligencia humana es més calurosa quan més fret fá.

No ho nego.

Ja ho déyam l' estiu passat: "Al péu del braser ó de la estufa es ahont se concibeixen las grans ideas: las obras de més calor volen fret rigurós."

Y afegíam: "Als poetas, principalment, si no patissin fret (y gana sobre tot) no 'ls picaría la Mussa."

Es molta vritat.

Més, lo que ningú 'm desfará es que 'l Fret es molt més car que la Calor: ab la *capa* del Fret no guanyém prou per roba.

Com més 'ns empenyém en anar abrigats per' defensarnos d' ell, més empenyats quedém ab lo sastre.

Y lo que 'm deixa encare més fret, del Fret, es la fredor, la poca vergonya ab que 's presenta cada any: 'm fá quedar *glassat*.

Es lo element del temps que té més *barra*.

¡¡Malehit siga 'l Fret!!

J. BARBANY.

La rifa de Nadal

SONET

Tinch tres rals á la llista de ca 'n Tano;
y quatre ab l' adroguer y ab la Tomasa;
un duro y mitj al décim de la casa,
y dos rals ab un jove qu' es cubano.
Deu á casa 'l barber, dos ab un nano
que á treure, segons diu, hi té gran trassa,
y ho crech, perque he sabut que hi ha en sa rassa
tres *dallonsas*, dos ximplés y un gitano.
De ralets á las rifas casulanas
n' hi tinch que ja no sé per hont me giro,
ó seré rich passadas dos setmanas
ó... 'ls ho dich de debó, me clavo un tiro
si algú 'l final d' aixó 's proposa veure,
que agafi un tamboret y 's posi á seure.

J. BERNAT DURÁN.

Transformació de la dona

Quan te quinze ó setze anyets
que al cap dú molts pardalets,
é ignora las amarguras
y sempre está de brometa;
es... una papalloneta
que sempre va fent posturas.

Casada, que ja no ignora
lo qu' es passá una mal' hora
y ha tastat ja las delicias
de un pler que fá viure y mata,
se transforma en una... gata
que esgarrapa fent caricias.

Y si ab salut excessiva
á ser sogra un temps arriba;
es quan es mes deplorable
sa transformació postrera,
puig se torna una... pantera
completament indomable!

M. BONAPASTA.

LO MOMENT CONTINUO

Comedia en 3 actes y en vers de

D. Ramon Bordas y Estragués

FA temps que al intentar fer una revista d' una producció teatral, 'ns trobem tan lligats que no sabem pas ni com comensar.

¿A qué obeheix aixó? Ja 'ls ho explicaré.

En literatura, com en política, hi ha bandos gelosos los uns dels altres, y aquí en Catalunya, es tai volta hont imperan mes, responent tal vegada al extraor-

dinari impuls qu' ha pres lo renaixement literari en la regió Catalana; y com que *Dios ayuda á los malos cuando son más que los buenos*, resulta que lo bando gros s' imposa de tal manera, que á las primeras gotas no hi ha qui ni qué puga contrarrestarlo.

Ja pot ser bona la comedia, que sino porta lo visto bueno de la colla gran, lo qu' es lo primer dia va á las rocas.

Ja pot ser un adefessi, que si ells l' apoyan, anirà sempre á bon salvament.

Y com que están ficats per tot arreu, perque son molts, fins la premsa, (parlo en téssis general) está contaminada, y clava cada revista que de punta á punta es una aberració que fa tornar tarumba al home d' enteniment mes clar.

De manera, que parlar d' una obra y discrepar de la opinió del bando gros, es una nota discordant que 'm sembla que tinga culpa encare que la rahó li vessi de per tot.

Ja sé que per los que seguim de la vora lo mohiment literari y hasta per lo públich ilustrat, tot aixó es *agua de borrajas*, com diuhen á Castilla, pero ve aquell grupo ingénuo é ignorant qu' hasta crida al autor de *La vida es sueño*, y com que no veu ni escolta, diguemho aixís, que per órganos que no son los seus, posa lo sello á la opinió dels mes, emitida ab lletres de motllo, que per ells es un orácul, desviantloshi moltas vegadas hasta lo bon gust, fins arribar á creure qu' es dolent lo que li agrada y bo lo que li repugna, y sort que la crítica escrita passa y la obra queda, y arriba necessariament la reacció, que, si be satisfá per complert lo materialisme de la cosa, la part moral sagna per una ferida que necessita molt mes temps pera cicatrisarse.

Exemples frescos de lo que acabém de manifestar son las notables produccions *L' Esclau* y *L' Infern á casa*; obras poch menos que tiradas á las potas dels caballs pel bando gros y que lo públich lliurat ja del magnetisme d' aquets *sabis* que 'l domina de moment, acudeix després á aplaudirlas omplint la platea del mes popular dels nostres colisseus cada vegada que 's representan.

Aixó quan la obra te verdader merit y 's preten prestigiarla, perque luego ve la que no val y 's vol ensalsar: allavors segueix lo mateix derrotero, pero *virant en popa*; exemples també d' indiscutible forsa ho son obras com *La familia Carbó*, *La germana gran* y otras que sols tenen de bó lo que n' han dit los companys y partidaris del autors, ó mellor dit, *desarregladors*, y que enlayradas de prompte per un éxit fictici y oficial, han caigut en descredit y han mort á poch de naixer, sens deixar ni rastre de sa raquíca existencia.

Aixís fa que los autors dels bandos petits ó los independents, estigan justament desorientats, pus mentres qu' han d' estar sempre mirant si *'ls penja res*, veuhen com altres van impunement á passeig ab la camisa fora las calsas.

¿Y com no?... si se senten sisear la menos intencionada metàfora, mentres ouen los aplausos á frases propias del carrer de 'n trenta com aquella de: *Jo soch l' amo del burdell, pagueu la cambra...* Que reparan que á una actriu de segon ordre en la ajogassada pessa *Qui... compra.. maduixas...*, la privan de que fassi l' acció d' escupir pera demostrar fástich, y comportar que en *Lo plet d' en Baldomero*, un actor de talla

gargalleiji sobre l' alfombra pera dar lloch á un asquerós xiste, qual paternitat s' ha de buscar molt abans de las bombas de Espartero.

Hem entrat en aquestas digressions perque la conducta observada per alguns revisters y literats ab las produccions primerament esmentadas en aquest article, originals de los Srs. Got y Anguera y Soler, ha tingut lloch també ara. encare que ab menos escala, ab la hermosa comedia de D. Ramon Bordas y Estragués, estrenada lo dimars de la setmana passada en lo teatro de Romea.

Lo Mohiment Continuo, á despit de qui siga, es digne de alabansa per la frescor y vivesa de sas ben portadas escenas; per la seva sensilla y habilitosa estructura; per los seus acabats tipos arrancats ab trassa de la vida real y per los innumerables xistes que l' esmaltan, sempre de bona ley; no trets del antich y traspienaich *Charivari*, com tenen per costum ferho altres autors y criticchs d' una sola pessa.

No preteném ni molt menos que la última obra del Sr. Bordas siga neta de tot defecte; petits lunars s' hi troban, principalment en la versificació qu' es un tant descuydada, pero ab tot y los seus lunars, está molt per sobre d' otras obras que l' adulació y 'l servilisme han volgut colocar é primera fila, pero que 'l sentit comú y la forsa de la lógica las han portadas á retaguardia y encare hi son.

L' argument de *Lo Mohiment Continuo* está basat en lo conegut estribillo de no volerse casar la noya ab qui preten la cobdicia paterna; un nuvi carregat d' anys y pessetas colocat front á front d' un capitá Tenorio, jove, guapo y altres qualitatats perque per ell 's mori d' amor la pobra xicota y un oncle arribat d' América que protegeix á la enamorada parella, conseguint després de mil peripecias que donan lloch á ajogassadas escenas, lo triomf del amor contra l' interés.

Tal vegada siga un xich convencional lo titul que resulta sols un incident de la obra, y hasta incident inverossímil si 's vol, pus la resolució d' aquest árduo problema es la condició qu' imposa la noya al enamorat senil pera conseguir la seva má.

També trobem que pecan d' exagerat lirisme las escenas d' amor dels dos joves y las reflexions que los hi fa l' oncle perque fassin las paus, pus se separa completament de la pauta literaria de la comedia tractada com está ab realisme franch y del dia; escenas mes propias d' un drama del nostre Teatro quan encara anava ab bolquers, que del gust estragat d' avuy inclinat á la concició no exenta per xo de la bona poesia.

Pero tot lo dit son petitas desviacions del sisell en la confecció de la estatua, que resulta modelada de ma mestra.

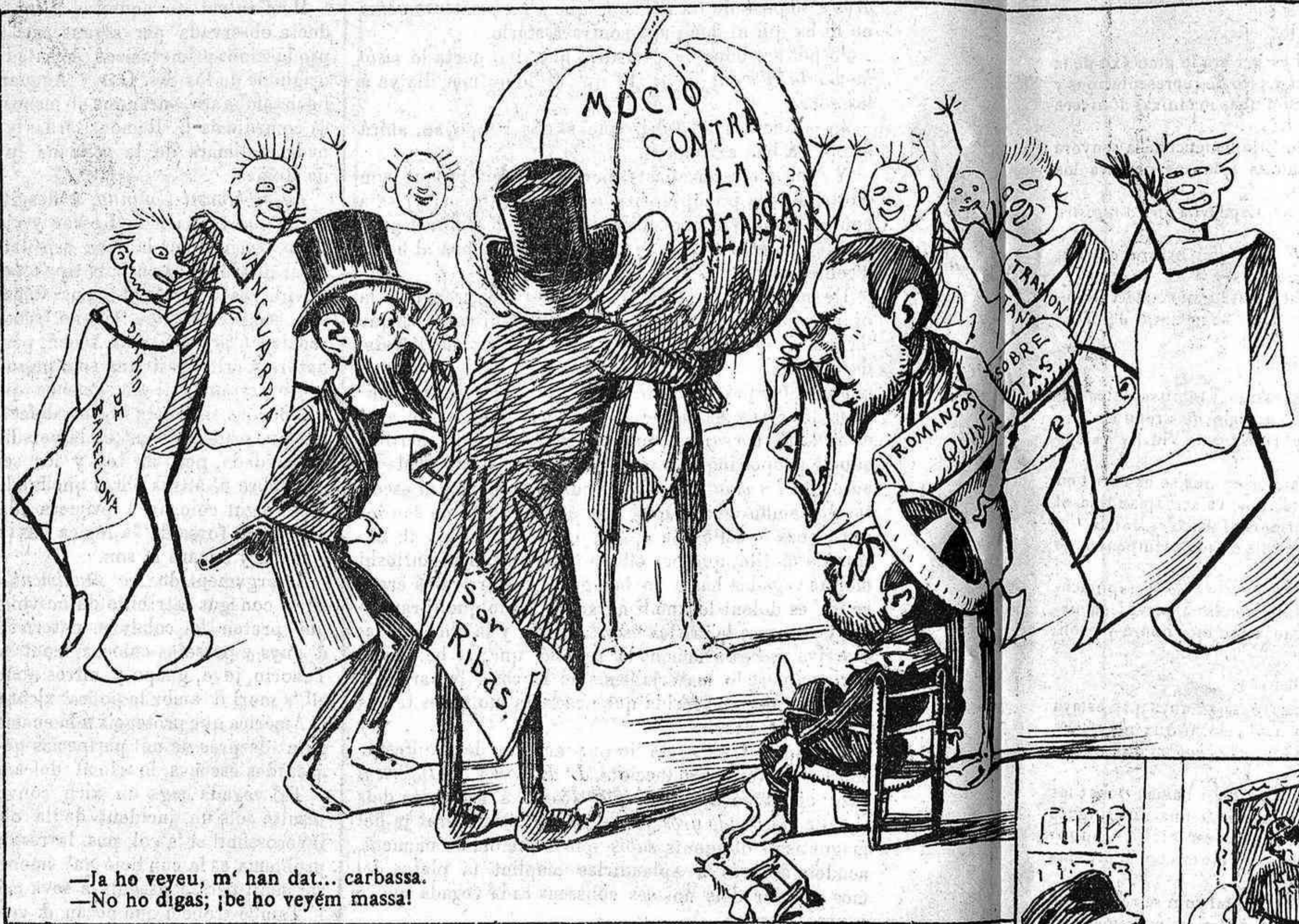
La execució magistral, millorada en las dos representacions que s' han donat mes de la obra, hont cada palo aguanta su vela d' un modo qu' honra al personal del nostre típic teatro.

Hi ha hagut algun periódich qu' ha trobat que 'l Sr. Santolaria tot ho sembla menos un capitá d' exercit. Aquest revister debía voler que dit actor entrés en alguna de las mes culminants escenas, repartint cops de sabre á tort y á dret.

A bon segur que si lo mentat artista li preguntés com ha de ferho pera demostrar qu' es un capitá, no sabría qué contestarli.

Unim nostres aplausos als del públich.

PEPET DEL HORT

—Ja ho veyeu, m' han dat... carbassa.
 —No ho digas; ¡be ho veyém massa!

—¡D. Eduardo, que se m' acaban los carmel-los!

Fray Silvela ó siga *La vida privada*
 (quadro de género... d' actualitat)

—¡Ay Aleu!
 ¡qui t' ha vist y 't veu!

—¿Fará 'l favor de la breva Sr. Martí?
 —¡Ay, mare de Deu! ¡Ja! ¡si tot just hi he dat tres ó quatre pipadas!

NOSTRE RETRATO

Una de las actrius espanyolas que ab mes pochs anys de carrera artística ha fet mes brillant campanya teatral, es sens dupte la nostra biografiada d' avuy, la senyoreta Carme Cobeña y Jordán, que actualment figura com primera actriu jove en la companyia dramática que dirigeixen los eminentes actors Srs. Calvo-Gimenez.

Filla de actors, entrá en lo teatro á la premura etat de 15 anys ingressant en la companyia del teatro Lara de Madrid, pero tenint gran vocació per l' art dramàtic lográ veures contractada per l' eminent y malograt Joseph Valero, entrant en sa companyia com primera dama jove, y á seguir de tant gloriosa contracta, ha figurat sempre ab las companyias de nostres primers actors, ja que ha format part de las de los Srs. Valentin, Bueno, Tamayo, Calvo (Rafel), Vico y Mario, havent obtingut notables éxits en tots quants personatjes han sigut á ella confiats.

PRINCIPAL

L' eminent actor Sr. Gimenez en la nit de son benefici, verificat lo dissapte passat, lográ veure lo teatro plé de selecta y escullidíssima concurrència que no se cansá de aplaudirlo per la justa interpretació que doná al protagonista de *Entre bobos anda el juego*; lo xispejant personatge don Lucas del Cigarral.

En son quarto vejerem richs y valiosos regalos de sos amichs y admiradors.

A continuació se repretá *El prólogo de un drama*, en que lo Sr. Calvo (Ricardo), sigué objecte de entussiasta ovació al declamar los fogosos parlaments y escenas arrebatadoras que l' il·lustre dramaturg Sr. Echegaray posá en boca de infelís Leonelo. Molt bé secundá á dit actor, lo Sr. Gimenez desempenyant lo paper de *rufián*.

Com á fi de festa á tan escullida funció, se posá en escena lo tan aplaudit juguet *El ventanillo*, interpretat per lo sens rival Sr. Calvo, qui al presentarse en escena fou obsequiat ab un general aplauso, mostra palpable del regosit que veyá la concurrència, que son favorit actor desempenyés alguna de las pessas ab que anys enrera l' havia regositjat tant logrant per la inmillorable interpretació que va donar á l' obra, lo ser proclamat actor sens rival en la comedia.

Ahir debía tenir lloch lo benefici del primer actor cómic Sr. Diaz, qui de segur tingué una bona entrada á jutjar per las simpatias que te logradas.

CIRCO BARCELONÉS

Dissapte pròxim (á no mediar en la *troupe* cap enfermetat propia de la infancia) debutará la companyia infantil del Sr. Bosch, que comensará la sèrie de triunfos y plens, ab la tant difícil y popular *Marina*.

La dita companyia pera la pròxima setmana prepara *El*

rey que rabió, posada en escena ab lo mateix aparato y representada per los mateixos *incipients* y ja aplaudidíssims artistas, que tan han assombrat en tots los teatros que han actuat, logrant fer *rabiar* á artistas ja grandessassos.

ROMEA

Está vist que *Las Maduxaires* es per ara lo gran éxit de la temporada; van donadas ja vint y pico de representacions y sembla que cada nit s' estreni. Son unas maduixas d' hivern que s' adineran molt.

Lo divendres passat tingué lloch lo benefici de la senyora Clemente (Pilar), ab un plé y molts aplausos; per ara los beneficis van resultant brillants.

S' anuncia pera demá lo del Sr. Capdevita ab *Lo registre de la policia y Nit de nuvis*.

S' están ensajant *Lo bressol de Jesús* y un *disbarat cómic*; aquest últim per lo día dels Ignocents.

En totas las funcions d' aquest colisséu hi acudeix nombrosa concurrència reproduhintse los bons temps del Teatro Catalá.

NOVETATS

Lo melodrama *Jaime Durand* estrenat lo dissapte passat en aquest colisseu, resultá ser un arreglo dels reputats autors D. Pere Antón Torres y D. Eduard Vidal y Valenciano.

L' obra sense ser de lo mes superior que se ha escrit en aquest género, casi sempre defectuós, va ser aplaudida al final de cada acte y sos autors cridats al palco escénic.

Los actors estigueren molt acertats en lo desempenyo de sos respectius papers.

No mes deplorém una cosa: que autors de la reputació dels abans citats, s' entretinguin donant á la escena *arreglos* de tal índole. ¿Que no alcansarían mes honra y profit escribint obras originals?

TÍVOLI

Diuhen que fa lo menos quinze ó setze anys que estava escrita la sarzuela *El testamento azul* y encar que representada en alguns teatros, no havia lograt los *honors* de l' estreno en los nostres.

Compreném en part l' abandono que li havian donat las empresas, ja que á no caure en mans de una que tingué fama de ser rumbosa en la presentació escénica, es indubtable que aniria sumant descalabros, tants com representacions se donessin d' ella.

En honor á la vritat, debem dir que tal com se representa donará grans entradas, principalment en las próximas festas, debentse donar las gracias á la esplendides y talent del Srs. Elías, Muñoz y Chia, encarregats respectivament del *gasto*, ballables y decoracions.

En quant la á música, la falta d' unitat d' estil que s' hi observa denota haberla composta una *companyia* de mestres, resultant ab tot superioríssima á la lletra, que es un cent peus sense argument ni xiste de cap classe.

En lo desempenyo s' hi distingiren la Sra. Quintana lo Sr. Puig y lo cos de ball. Los demés á la altura de la obra.

UN CÒMIC RETIRAT

REBALLS

—Crech que 'l senyor Ladevesa te en sa casa molts dinés.

—Es fácil puig *té á dispesa* un gran millonari inglés.

Era 'l sant de la Conxita que festeja ab en Pau Coca y un va dir:—Se 't felicita (á n' éll) per la part que 't toca.

JORDI MONTSERRAT.

REALISASSIO POSSIBILISTA

¡Triéu y remenéu!
¡A qualsevoi préu!

Gran Plassa de Toros Nas y Onal

TEMPORADA D' HIVERN

Magnificas corridas per las cuadrillas del tan renombrat diestro *Saca-asta*, que tan bona memoria va deixar en temporadas anteriors, abans de que sufrís la *cuquida* que li ha fet guardá llit mes de tres anys.

Desitjant l' Empresa dar lo mellor lluhiment als espectacles, tracta de fer remontar la plassa y adobarla dels desperfectes que hi ha deixat la quadrilla del *Guerxo de la Elissa*.

Los toros que s' han de *torejar* serán de la acreditada ganadería «Espanya» propietat del Sr. Quetemesbarra y Xaripa y los de la 1.ª funció responen als noms de:

Honra nacional.	↓	Industria.
Prestigi.	↓	Comers.
Agricultura.	*	Seguritat pública.
Drets individuals.	↑	Justicia.
Crédit.	↑	Rahó.

Los *destres* son, salvo los que ja s' han endut l' Angel S. Miquel y lo Dimoni, los mateixos tan coneguts del nostre públich en altrás épocas, y que per quiebros... ja poden fer venir los del *Guerxo*.

Si algún toro mereix banderillas de foch ó *presiri per la vida*, no se 'l deixarà descontenti.

Encara que los toreros ho fássin malament, queda prohibit cridarlos *lladres* ni tirarlos hi cap tronxo, baix pena de treure al infractor de la plassa, á la primera, y després se 'l passarà per las armas ó se 'l rifará.

En cas d' inutilisarse algun dels lidiadors, que tot es cosa *possibilista*, s' en tindrán de recambi y de barra, que no tindrán inconvenient en llensar la *gorra* al entrar á la *sorra*.

Pera cas de que l' inutilisat fos lo primer espasa, hi ha en ajust lo novillero de gran éxit

Em. «Cas-tallat» (a) Tas-tallat

lo qual te deu ó dotze trajos per estrenar á qual mes bonich, pus segons com se miran son d' un tó, ó ho son d' un altre.

Per amenisar las funcions, una magnífica orquesta formada per 'n *Ròtdebledas*, está ensajant lo gran himne escrit en un' hora tonta, *Mil naps*.

Tota la quadrilla usará gorro frigi ó boyna á gust del qui pagui.

De moment 's rebaixarán los preus d' aboño y entrada, pero ab dret mes endavant d' embargar la respiració als espectadors.

En lo vestibul, hi haurá esposats aquells regalos de *nuviatje* per, ara qu' es l' hora, pagar los rèdits ab *canya dolsa de Cuba* ó *tabaco de Filipinas*.

Las horas d' entrada y sortida s' avisarán per cartell.

Encare que ploqui mentras no sigan descargas, no se suspendrá la funció.

PER LA EMPRESA,

Vintitrés parents del primer espasa.

LITOGRAFIA BARCELONESA

DE

Ribera y Estany

5, Sant Ramón, 5. = Barcelona.

En dit establiment se fan tota classe de impressions desde las mes senzillas á las mes luxosas, ab sorprendenta rapidés y preus inverossímils per lo económichs.

Tarjetas de visita ab cartulina superior. Gran assortit de cromos de totas classes propis per' anuncis industrials, programas de ball, menús, etc., etc.

Especialitat en carnets pera Societats.

En preparació elegantíssims dibuixos pera felicitacions propias pera las Pasquas de Nadal.

Veigis la última plana.

Son verdaderament dignes d' aplauso los sentiments caritatius dels Srs. L. Menéndez y C.^a, duenyos del establiment pera la expedició de llet de vaca y de cabra, instalat en lo carrer de la Princesa núm. 30.

Los citats senyors ab una esplendidés que 'ls honra, volguent colocar lo seu establiment «La Higiénica» baix lo manto de la caritat, després d' haver donat als pobres, durant una setmana, lo producte de vuyt vacas suissas, 'ns han manifestat que á fi de que tots los periódichs d' aquesta capital pugan socorre á alguns pobres, designarán per sort cada setmana, al periódich que dega repartir durant set días consecutius cinch litros de llet entre personas necessitadas.

No sabém com demostrar la satisfacció que 'ns ha causat un acte tan filantrópich y desde las columnas de nostre humil setmanari enviem un aplauso als generosos y caritatius Srs. L. Menéndez y C.^a, desitjant que 'l seu noble exemple tinga prompte innumerables imitadors.

Si aixó 's realisava, no 's trobarían tants y tants individus que moren en la indigencia, mentres altres, privilegiats per la fortuna, están rodejats de plaers y opulencia.

La nit de diumenje varen robarli á un jove en una casa del carrer d' en Trenta, un bitllet de 100 pesetas.

¡Pero, qui 'l fa passar ab tants diners per aquells barris! Y per aquellas casas...

S' ha concedit l' ascens de 500 pessetas anuals per haver complert lo primer quinqueni d' antigüetat, al nostre estimat amic D. Francesch de P. Planas, Secretari de la Universitat, á qui donem l' enhorabona desitjantli molts altres periodos iguals de vida.

Lo tren de Sarriá va atrapar entre los carrers de Vergara y Ronda á un pintor que si 's descuyda 'l pinta á n' ell; y de vermell.

Sort que *más podria ser.*
Millor.

Lo concejal Sr. Serrano, de la vila de Gracia, sembla qu' ha sigut inhabilitat pera exercir lo seu cárrech.
¿Qu' es manco?

GALERIA DE CELEBRITATS

Ab aquest títul y ab tamanyo propi pera ferne un álbun especial, s' ha publicat una escullida col-lecció de personalitats artísticas en la que hi constan, entre altrás, las senyoras Duse, Borghi-Mamo, Tetrizzini, D' Arkel, Mendoza Tenorio, Franceschini, Rossi, Massanés de González, Alverá, Martinez (Joana), García (Fabiana), Martinez (Conxa), Romero, Campos, Folgado, Alba (Leocadia), etc., etc. y los Srs. Rey Amadeo, Vallés y Ribot, Salmerón, Monturiol, Mancinelli (Ll.), Mascheroni, Tintorer, Sarasate, Calvet (Damás), Bofarull, Soler (Pitarra), Balaguer, Gayarre, Labán, Uetam, García Parreño, Valero, Romea, Mario, Vico, Calvo (Ricardo), García (Domingo), Riutort, Fontova, Lorenzale, Novas, Planas, Galofre, Rosell, Bonaplata, Goula, Edison, Giró, Pereda, etc., etc.

A pesar del esmero ab que aquets retratos han sigut presentats é impresos sobre paper-cartulina, lo preu de cada exemplar es sols de

10 CÉNTIMS

Pera los senyors col-leccionistas tenim reservats un reduhit número de col-leccions, sens aument de preu.

Repichs

Lo Catalanista *enragé* Sr. Guimerá va fer un magnífich regalo al reputat actor *castellá* Sr. Gimenez la nit del benefici d' aquest, y recordém l' artístich gerro que va regalar també al may prou plorat actor també *castellá* D. Rafel Calvo.

Com se suposa, farà igual dintre breus días al eximi artista D. Ricardo, també *castellá*.

Tot aixó ho trobém bè, mes que bè, requetebé!

Pero ¿qué 'ls hi ha regalat aquest catalanista tan pródich ab los castellans, als artistas *fills de Catalunya* que tant han contribuít á facilitarli lo nom que alguns li donan?

Vaja... te la paraula vosté Sr. Bonaplata; Pero lo Sr. Guimerá dirá parodiant á l' altre poeta:

Ay Castilla castellana
si la terra catalana
t' hagués conegut abans!

Eyl... rebaixant las bufas.

En lo teatro Espanyol de Madrid s' han inaugurat los estrenos ab lo drama trajich Nerón, que als pochos días ja s' ha retirat del cartell.

Y aixó que alguns crítichs asseguraren que hi hauria obra per temps.

Se veu que per allí també corren molts profetas teatrals. Nosaltres també 'n tenim de eminencias per l' istil. De moment recordém aquell que profetisá en las columnas *esquellescas* que *El Hijo de Don Juan* sería obra per temps y.. en efecte, á la segona representació li feren plegá 'l ram.

'S veu que ab *tot entent.*
Com en fer de concejal.

Sembla que lo concessionari de las célebres 20,000 banderas tracta de dur als tribunals al nostre Ajuntament.

Ben fet... miris lo Marqués d' Ayerbe si ho va endevinar al fer lo mateix.

Pregúntili com va arreglarho aquell pera guanyar.

Un' altra breva.

Diu que 's projecta assignar al Sr. Darder 2,000 pessetas anuals com encarregat ó director de la Secció Zoológica del Parque.

Vamos... que vagi de gust.

Aconsellém als que tingan de passar per lo Saló de San Joan després de las 7 del vespre, que s' enduguin un canó Krupp pera defensarse dels *atracadors*.

¿Y los guardias que fan?

CORRESPONDENCIA

Anirá: J. Miralles, J. O. Molgosa, P. Lloret, M. Emulap, Manel del Tranvia, Pepet dels Ous, J. Reig, Ramón Lleí, E. Revoltós, S. Bonavía, F. García, P. Colomer, Solrac Itram
J. B. D.: S' ha de reproduhir.

Quimet Borrell: No podém insertarho: hauria de ser mes curt ó millor.

Sr. J. A. y B.: Te un mal la seva *Natura*, que, francament, no te cura.

De Jordi Montserrat, *Retalls*; de J. Aben, *Sonet*; de F. Carreras Padrós, *Lo rossinyol*; de Juan Manubens, *Portuguesadas y A una planxadora*.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »
» atrassat.	0'20 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramon, número 5.—LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

JA HI TORNEM A SER

Que las logrin...

COLEGIO UNIVERSAL

ESPECIAL PARA LENGUAS, DE 1.ª Y 2.ª ENSEÑANZA

Calle Ancha, número 59 (Edificio «Niu Guerrer»).

Clases de Francés, Inglés, Italiano Griego y expresa de Alemán para alumnos de *Medicina*, por el eminente lingüista

Sr. RAGAZZONI

Los prodigiosos resultados obtenidos el curso anterior, son hoy la admiración de sus numerosos discípulos, preparados los más en pocos meses con supresión de Gramáticas.

PERA LAS PRÓXIMAS PASQUAS DE NADAL

s' está confeccionant un notable assortit de TARJETAS-CROMO propias pera felicitacions de

Serenos, Vigilants, Mossos de Cafè, Perruquerías, Fondas, Carters, Repartidors, Forners, Lampistas, Sabaters, Manyans, Carboners, Escombriayres, etc., etc.,

en la sens rival LITOGRAFIA BARCELONESA de Ribera y Estany, situada en lo carrer de SANT RAMON, NÚM. 5.

PREUS SENS COMPETENCIA